

2. pôstna kázeň P. Cantalamessu vo Vatikáne

V piatok, 1. apríla, predniesol P. Raniero Cantalamessa druhú pôstnu kázeň v Kaplnke Redemptoris Mater za účasti Svätého Otca a pracovníkov Rímskej kúrie. Pápežský kazateľ tentokrát rozjímal na tému «Boh je Láska»:

„Výraz «Božia láska» – podotkol – má dva veľmi odlišné významy. V jednom je Boh predmetom a v druhom podmetom; jeden hovorí o našej láske k Bohu a druhý o Božej láske k nám.“

„Človek prirodzene inklinuje skôr k aktivite než k pasivite, byť radšej veriteľom ako dlžníkom. **Uprednostňuje prvý význam, teda to, čo robíme my vo vzťahu k Bohu.** Avšak biblické zjavenie **dáva prednosť** druhému významu, teda Božej láske k nám.“

Aristoteles zhrnul grécke chápanie Boha, keď vo svojej Metafyzike (XII, 7, 1072b) napísal, že „boh hýbe svetom, pretože je milovaný, to znamená, preto, že je **predmetom lásky, účelovou príčinou každého stvorenia**“. Sväté písmo však hovorí opak. **Boh stvoril svet a hýbe ním, pretože ho miluje.** „Láska je v tom – píše sv. apoštol Ján – „že nie my sme milovali Boha, ale že on miloval nás“ (1Jn 4,10). „My milujeme, pretože on prvý miloval nás (1Jn 4,19).“ „**Ján je mužom veľkého rozletu.** Ostatní sa pri rekonštrukcii dejín Krista zastavili pri jeho narodení z Panny Márie, on však urobil **veľké skoky späť z času do večnosti,** keď píše: «Na počiatku bolo Slovo». To isté robí vo vzťahu k láske. Všetci, vrátane Pavla, hovorili o Božej láske zjavenej v dejinách a vrcholiacej v Kristovej smrti, on však nazrel za hranice dejín. Nepredstavuje nám iba Boha, ktorý miluje, ale Boha, ktorý je Láska. **«Na počiatku bola Láska, Láska bola u Boha a Boh bol Láska»** – tak by sme mohli rozvinúť Jánovo tvrdenie, že «Boh je Láska» (1Jn 4, 10).“

„Donekonečna sa diskutuje a nie iba dnes, či existuje Boh, ale ja si myslím“ – povedal pápežský kazateľ – „že oveľa dôležitejšie je vedieť **nie to, či existuje Boh, ale či Boh je Láska**“. Keby totiž existoval, ale nebol by Láskou, bola by jeho existencia skôr obavou než útechou, ako to chápali mnohé národy a civilizácie. Kresťanská viera nás uistuje o tom, **že Boh existuje a že je Láska!** Východiskom nášho putovania je Trojica. Prečo kresťania veria v Trojicu?

„Pretože veria, že Boh je Láska. Kde je Boh vnímaný ako najvyšší Zákon alebo ako zvrchovaná Moc, tam evidentne nie je potrebná rozmanitosť osôb, a preto nie je pochopená Trojica. **Právo a Moc totiž môžu byť uplatňované iba v jednotnom čísle, Láska nie.** Kresťanské zjavenie, ktoré Cirkev prijala od Krista, je vyjadrené vo Vyznaní viery. Boh je Láska v sebe samom, ešte pred začiatkom času, pretože od večnosti má v sebe Syna - Slovo milujúce nekonečnou láskou, ktorou je Duch Svätý.“

Ďalej P. Cantalamessa prešiel k rozjímaniu o tom, ako sa Božia láska prejavuje v stvorení. Najprv pripomenul klasickú katechizmovú otázku: «Prečo nás Boh stvoril?» a odpoveď znie: «Aby sme ho poznali, milovali, slúžili mu a dosiahli večný život». „Odpoveď je správna, ale neúplná. Odpovedá na otázku o **účelovej príčine,** ale nie o **účinnnej príčine,** totiž na otázku «Čo ho viedlo k tomu, že nás stvoril?» A na túto otázku nemožno odpovedať «aby sme ho milovali», **ale «pretože nás miloval».**“

Kresťanská vízia o pôvode vesmíru je v tomto bode veľmi vzdialená vedeckému ateizmu. **Jedno z najväčších trápení pre mladého človeka** je domnienka, že sa na svete ocitol zbytočne, náhodou, nechcene, možno chybou rodičov. Určitý typ vedeckého ateizmu akoby sa snažil toto trápenie uvaliť na celé ľudstvo. Skutočnosť, že sme boli stворení z lásky, nám ukazuje sv. Katarína Sienská vo svojej modlitbe k Najsvätejšej Trojici: „**Ako si Pane stvoril toto svoje stvorenie? ... Oheň ťa donútil. Nevýslovná láska.** Hoci si vo svojom svetle videl všetky neprávosti, ktoré tvoje stvorenie napácha proti tvojej nekonečnej добрote, robil si sa, že nevidíš a uprel si pohľad na krásu svojho stvorenia, ktoré si si – **akoby bláznivý a opojený láskou – zamiloval a z lásky pritáhuješ k sebe tým,** že mu dávaš bytie na svoj obraz a podobu. Ty večná pravda, **prehlásil si ma za svoju pravdu,** to znamená, že **láska ťa donútila stvoriť ma.**“

Táto láska – odvodil P. Cantalamessa zo slov sv. Kataríny Sienskej – **nie je iba agapé, čiže milosrdná, darujúca sa láska,** ale tiež eros vo svojej priezračnosti. **Je to príťažlivosť k predmetu vlastnej lásky, obdiv jeho očarujúcej krásy.**

Pápežský kazateľ potom poukázal na to, čo hovorí o láske Zjavenie. Pre Písmo Sväté je charakteristické, že **ukazuje lásku Boha k človeku,** k vyvolenému národu a vlastne k celému ľudstvu **ako snúbeneckú lásku.** „Všetky fázy a požiadavky snúbeneckej lásky sú pripomínané a používané práve pre vyjadrenie Božej lásky: očarovanie v počiatočnom štádiu snúbeneckého vzťahu (porov. Jer

2,2); plnosť radosti svadobného dňa (porov. Iz 62,5); dráma rozchodu (porov. Oz 2,4). Snúbenecká láska je v podstate **láska túžby a voľby**. Ak je pravda, že človek túži po Bohu, je tiež pravda, že Boh túži po človeku, chce a váži si jeho lásku, raduje sa z nej «ako sa raduje ženích zo svojej nevesty» (Iz 62,5). Snúbenecký obraz, ktorý sa nachádza takmer v celom Svätom písme a je základom «zmluvy» – ako podotýka Svätý Otec Benedikt XVI. v encyklike «Deus Caritas est» – je najlepším dôkazom toho, že láska Boha k nám je «eros» a «agapé», **je obdarovávaním i túžbou zároveň**. Pretože **kto netúži, aby mu bola láska opätovaná, vôbec mu nezáleží na milovanej osobe**. «Eros» je preto nutný k plnosti Božej lásky.“

Najvyšším dôkazom Božej lásky k človeku je Kristus, pokračoval ďalej P. Cantalamessa analýzou udalosti Vtelenia: a to nie len v zmysle objektívnom, podľa nejakej neživej záruky, ktorá sa niekomu dáva, ale v zmysle subjektívnom. Inými slovami, **nie je iba dôkazom Božej lásky, ale je to Božia láska, ktorá prijala ľudskú podobu**, aby mohla milovať a byť milovaná zvnútra našej situácie. „Nechuť mnohých exegetov a teológov, prijať Kristovu smrť ako chcenú Otcom a slobodne prijatú Synom, je daná tým, že vychádzajú zo všetkých možných a predstaviteľných aspektov s výnimkou jediného, čo nám ponúka Sväté písma, že **Boh je Láska a všetko čo robí, vrátane prijatia smrti svojho Syna, je láska**.“

Na záver sa pápežský kazateľ opýtal: „Čo máme robiť, drahí otcovia, bratia a sestry, keď počujeme ako nás Boh má rád?“ Prvá odpoveď znie: **opätovať Bohu lásku**. A nie je to prvé a najväčšie prikázanie zákona? Áno, ale prichádza až potom. Ďalšou možnou odpoveďou je: **mať sa navzájom radi tak, ako nás Boh má rád!** Nehovorí predsa evanjelista Ján, že „keď nás Boh tak miluje, aj my sme povinní milovať jeden druhého“ (1Jn 4,11)?

„Predtým je treba však ešte niečo urobiť: **veriť v Božiu lásku!** Evanjelista Ján potom, čo povedal, že «Boh je Láska», pokračuje zvolaním: «My, čo sme uverili, spoznali sme lásku, akú má Boh k nám» (1Jn 4,16). Teda viera, mimoriadna: **viera úžasu; viera paradoxná ale pravá; viera, ktorá hoci verí, nevie sa uistiť v tom, v čo verí**.“

Zdalo by sa, že je ľahké veriť v Božiu lásku ale naopak, je to najťažšie na svete, povedal pápežský kazateľ v závere druhej pôstnej kázne. Zapríčiňuje to šíriaci sa cynizmus, ale tiež presvedčenie o vlastnej nehodnosti. Božia ponuka nám pripadá nevyvážená. Neveríme do všetkých dôsledkov, pretože keby sme naozaj verili, že Boh nás miluje prvý – nezávisle na tom, čo robíme alebo nerobíme, že nás miluje milosrdnou láskou a túžbou – život by sa hneď zmenil na raj.